

ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਸ

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਸਾਈਡ

ਫਲਸਾਫ਼ਾ ਜੇ,

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ, - ਉੱਤਰਵਾਦੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਜਗਤ ਸਿੰਘ, - ਮੁਦਈ - ਉੱਤਰਵਾਦੀ

ਰੈਗੂਲਰ ਸੈਕੰਡ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 336 ਆਫ 1951

1955

17 ਮਾਰਚ

ਕਸਟਮ (ਪੰਜਾਬ) - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ - ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬ 27- ਏ
- ਨਾਬਾਲਗ - ਵੈਧ ਲੋੜ ਮੌਜੂਦਾ - ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ
- ਸਰਪ੍ਰਸਤ - ਕੀ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚੱਲ
ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਗਿਰਵੀ
ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਸਮਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (1). 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐੱਸ. ਬਿੰਦਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ- ਜੱਜ, ਵਧੀਕ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
ਦੇ ਨਾਲ, 3 ਮਈ, 1951 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ, ਸਬ- ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦੀ
ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਜਲੰਧਰ। ਫਿਲੇਰ, ਮਿਤੀ 19 ਫਰਵਰੀ,
1951, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ
ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਰੁ. 200 18 ਜੂਨ, 1951 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਕਮ
ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੇਸਟ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਰਕਮ ਜਮਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਆਪ ਹੀ ਚੁੱਕਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ਮੀਰ ਚੰਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਉੱਤਰਵਾਦੀ ਲਈ ਕੇ. ਸੀ. ਨਈਅਰ।

ਫੈਸਲਾ

ਫਲਸ਼ੈ, ਜੇ. ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਕਿ; ਕੀ ਉਹ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1940 ਨੂੰ ਧੰਨੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਾਂ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਮੁਦਈ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੌ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 200 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਲੋੜ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੋੜ ਲਈ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸਿਰਫ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ 200 ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਰੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਦਈ ਦੇ 169 ਕਨਾਲ ਚਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 83 ਕਨਾਲ ਬਰਾਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ 10000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਡਿਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। 280 ਰੁਪਏ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ 200 ਰੁਪਏ ਵਧਾ ਕੇ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 200 ਰੁਪਏ ਬਰਾਨੀ ਕਾਬਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ 9 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਇਹ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰੀਤੀ- ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ- ਏ- ਅਮ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 27- ਏ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ-

"ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਆਪਣੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ, ਤੋਹਫ਼ੇ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?"

ਕੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਆਪਣੇ ਵਾਰਡ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਮਿਆਦ ਲਈ?"

ਜਵਾਬ ਹੈ-

"ਸਾਰੇ ਕਬੀਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੱਲ- ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵੇਚ ਜਾਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ

ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਤੇ ਆਮ ਰਿਵਾਜ 'ਤੇ. ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਆਮ ਰੀਤੀ- ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਇਕੋ- ਇਕ ਬਿਆਨ ਸਰਪ੍ਰਸਤਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਡਾਈਜੈਸਟ ਦੇ ਚੈਪਟਰ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਅਫ਼ਕਵਾਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਣਾ। ਰਵਾਇਤੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਨਾਬਾਲਗ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ- ਏ- ਆਮ 'ਤੇ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਰੱਤੀਗਨ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਅਖੌਤੀ ਬਿਆਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫ਼ਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਵਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ- ਏ- ਆਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਅਲੀਨੇਸ਼ਨ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹੀ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ

ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਪਰ ਵਿਕਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਕਸਟਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਆਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸਕੈਂਪ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਮਾਊਂਟ ਸੈਂਟੀ ਬਨਾਮ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, (1) ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਆਮ ਦੀ ਹੈਰੀਜ਼, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਮਹਾਜਨ ਦੁਆਰਾ ਉਲਟ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ. ਸ਼ੇਖ ਰਹਿਮਤ ਅਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖ ਮੁਬਾਰਿਕ ਅਲੀ, (2), ਇੱਕ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰੀ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜਲੰਧਰ ਰਿਵਾਜ-ਏ-ਆਮ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੁਹੰਮਦ ਖਲੀਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਬਖ਼ਸ਼, (3) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ ਅਰੇਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਆਲੋਚਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ

ਸਵਾਲ 27- ਏ ਦੇ ਰਿਵਾਜ- ਏ- ਐਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਵੈਧਤਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੈਕੜੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਜੁਲੰਦਰ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅੰਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 27- ਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 492 ਤੋਂ 698 ਵਿੱਚ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਧਿਰਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਿਵਾਜ- ਏ- ਆਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਰੀਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ- ਏ- ਆਮ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਵਿਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਨੇ ਹਸਮਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Jaspal Singh, Translator.